

Svedectvo Roberta Loosa o alsaskej identite

Zdroj: Institut National de l'Audiovisuel (Ina), Francúzsko

Robert Loos spomína prvú aj druhú svetovú vojnu („posledná vojna“, „čudná vojna“ – ako sa nazýva úvodná fáza bojov druhej svetovej vojny). Spomína tiež, že v medzivojnovom období bol 45 rokov Francúzom, hoci v skutočnosti išlo o 21-ročné obdobie (1919 až 1940). Vo vete: „A napokon teraz, pri tejto poslednej vojne, bolo našťastie konečne všetko v poriadku“ treba chápať „pri“ vo význame „po“.

„Poviem vám teda, že ako Alसान narodený v roku 1896, pričom teraz máme rok 1988, som si prešiel všetkými možnými etapami, ktoré Alसानia mohli zažiť. Až do 22 rokov, keď sme sa vrátili z vojny, sme boli Nemci. Celé štúdium, všetko bolo vlastne nanič. Bolo treba začať od nuly. A myslím, že Francúzmi sme boli presne 45 rokov. Nuž, a sotva sa u nás, preonačených Alसानov, všetko dalo do poriadku, prišla zase vojna. A s ňou k nám vtrhol nacistický režim, ako dobre viete, a všetko bolo zlé. „Ste Nemci,“ tak nám povedali. Ale my sme to neprijali! A najmä, čo nám, preonačeným Alसानom, (...) spôsobovalo problém, boli morálne zásady, z hľadiska národnosti sme nevedeli, ktorých bohov máme uctievať! To, čo jedni označovali za dobré, bolo zlé, a naopak. Najmä pre mladých to predstavovalo morálny konflikt. Naozaj sme sa nevedeli zorientovať. A napokon teraz, pri tejto poslednej vojne, bolo našťastie konečne všetko v poriadku. Ale my sme zmenili... ja som zmenil štyrikrát národnosť, štyrikrát som menil uniformu! V roku 1915 som musel bojovať v Rusku v nemeckej uniforme. V poslednej vojne som mal francúzsku uniformu a bojoval som pri Rýne. Ale nič z toho nebolo, išlo o „čudnú vojnu“. A teraz máme konečne pokoj. A, čo sa mňa týka, keďže som mal príležitosť rozprávať sa tak trochu so všetkými, sme šťastní, že sme konečne našli domov. A že vidíme, že obaja naši susedia, ak tak môžem povedať, z oboch brehov Rýna si konečne rozumejú. Že teraz žijeme pokojne, že môžeme žiť tak, ako mohli prežiť život všetci ostatní... ale nám, nám to nebolo dopriate. Ja som zažil, že naše Alsasko (...) bolo dvakrát spustošené. (...)"